

Sygn. akt III Ca 1562/17, III Ca 1563/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 kwietnia 2018 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Henryk Brzyżkiewicz

Sędzia SO Leszek Dąbek (spr.)

SO Marcin Rak

Protokolant Aldona Kocięcka

po rozpoznaniu w dniu 29 marca 2018 r. w Gliwicach

na rozprawie sprawy z powództwa E. C.

przeciwko Towarzystwu (...) Spółce Akcyjnej

w W.

o odszkodowanie i zadośćuczynienie

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Rejonowego w Rybniku

z dnia 27 października 2016 r., sygn. akt II C 169/14

I. z apelacji powódki zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 3 o tyle, że dodatkowo zasądza od pozwanej na rzecz powódki od kwoty 19.500 zł (dziewiętnaście tysięcy pięćset złotych) odsetki ustawowe od 18 października 2013 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz odsetki ustawowe za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia 12 października 2016 r.;

II. oddala apelację powódki w pozostałej części;

III. z apelacji pozwanej zmienia zaskarżony wyrok:

1. w punkcie 2 o tyle, że w miejsce zasądzonych w nim świadczeń zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 5084,93 zł (pięć tysięcy osiemdziesiąt cztery złote dziewięćdziesiąt trzy grosze) z ustawowymi odsetkami od dnia 13 września 2013 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r.;

2. w punkcie 4 o tyle, że w miejsce zasądzonej w nim kwoty zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 2381,16 zł (dwa tysiące trzysta osiemdziesiąt jeden złotych szesnaście groszy) z tytułu zwrotu kosztów procesu;

3. w punkcie 5 o tyle, że:

a) **nakazuje pobrać od powódki na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Rybniku kwotę 463,78 zł (czteryście sześćdziesiąt trzy złote siedemdziesiąt osiem groszy) z tytułu skredytowanego wynagrodzenia biegłego,**

b) **nakazuje pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Rybniku kwotę 1319,98 zł (tysiąc trzysta dziewiętnaście złotych dziewięćdziesiąt osiem groszy) z tytułu skredytowanego wynagrodzenia biegłego;**

IV. oddala apelację pozwanej w pozostałej części;

V. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 931 zł (dziewięćset trzydzieści jeden złotych) z tytułu zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

SSO Marcin Rak SSO Henryk Brzyzkiewicz SSO Leszek Dąbek

Sygn. akt III Ca 1562/17 i III Ca 1563/17

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Rybniku w wyroku z dnia 27 2016r. zasądził od pozwanej Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powódki E. C.: zadośćuczynienie w kwocie 19.500zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 13 10 2016r., odszkodowanie w kwocie 10.169,86zł

z ustawowymi odsetkami od dnia 13 09 2013r. do 31 12 2015r. i z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 01 2016r., oddalił powództwo w pozostałej części

oraz orzekł o kosztach procesu i nieuiszczonych kosztach sądowych.

W uzasadnieniu orzeczenia w ustalonym stanie faktycznym, przywołał regulacje:

art. 34 ustawy z dnia 22 05 2003r, o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. 2003r. nr 124, poz. 1152 z późniejszymi zmianami), art. 444 k.c. i art. 445 k.c. oraz art. 361 § 2 k.c. Następnie dokonał oceny prawnej poczynionych ustaleń w ramach której ocenił, że z uwagi na zakres krzywdy doznanej przez powódkę w wypadku komunikacyjnym mającym miejsce w dniu 9 08 2010r. należy się jej od pozwanej zadośćuczynienie w kwocie 26.000zł. Odliczył od niego wypłacone powódce przez pozwaną zadośćuczynienie w kwocie 5.500zł i w zakresie różnicy tych kwot uznała roszczenie powódki o zapłatę zadośćuczynienia za uzasadnione, a w pozostałym zakresie oddalił je jako bezzasadne. Orzekając o zasadności roszczenia powódki dotyczącego odszkodowania za utracone przez nią na skutek wypadku dochody oraz poniesione przez nią koszty leczenia, stwierdził, że zostały one przez pozwaną w pełni skompensowane powódce za 2011r. wobec czego spór pomiędzy stronami dotyczył tylko „kosztów leczenia, które pojawiły się w 2012r. i 20113r. oraz utraconych zarobków w okresie niezdolności do pracy od marca 2013r. do sierpnia 2013r.”. Dokonał oceny poczynionych w tym względzie ustaleń i w konkluzji uznał powództwo za uzasadnione do kwoty 10. 169,86zł, a w pozostałym zakresie oddalił jako bezzasadne.

O odsetkach za opóźnienie się pozwanej w zapłacie dochodzonych należności orzekł stosując regulację art. 448 § 1 k.c., zasadzając je od zasądzonego zadośćuczynienia

od dnia zamknięcia rozprawy, gdyż „w tym dniu został zgromadzony cały materiał dowodowy dopiero na jego podstawie był w stanie ustalić prawidłową wysokość zadośćuczynienia. O kosztach procesu orzekł na mocy regulacji art. 100 k.p.c., stosunkowo

je rozdzielając pomiędzy stronami.

Orzeczenie zaskarżyły obie strony.

Powódka E. C. zaskarżyła wyrok w części oddalającej roszczenie

o zasądzenie na jej rzecz od pozwanej od zasądzzonego zadośćuczynienia odsetek ustawowych za okres od dnia 14 10 2013r. do 31 12 2015r. oraz odsetek ustawowych

za opóźnienie za okres od 1 01 2016r. do 12 10 2016r.

Wnosiła o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez uwzględnienie powództwa oraz zasądzenie na jej rzecz od pozwanej zwrotu kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

Zarzucała, że przy ferowaniu wyroku naruszono – w sposób podany w apelacji – prawo materialne, regulację art. 14 ust. 1 i 2 34 ustawy z dnia 22 05 2003r, o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. 2003r. nr 124, poz. 1152 z późniejszymi zmianami).

Pozwana Towarzystwa (...) Spółka Akcyjna w W. zaskarżyła wyrok w części zasądzonej od niej na rzecz powódki odszkodowanie oraz orzekającej o kosztach procesu i nieuwiszczonych kosztach sądowych.

Wnosiła o zmianę wyroku w zaskarżonej części przez oddalenie powództwa oraz zasądzenie na jej rzecz od powódki zwrotu kosztów procesu za obie instancje, bądź uchylenie w tej części wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Zarzucała, że przy ferowaniu wyroku naruszono – w sposób podany w apelacji - prawo procesowe, regulacje: art. 233 k.p.c., art. 328 § 2 k.p.c. i art. 321 k.p.c. oraz prawo materialne, regulacje: art. 6 k.c., 361 § 1 i 2 k.c. i art. 481 § 1 i 2 k.c. w związku z art. 476 k.c. w związku z art. 14 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 22 05 2003r, o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. 2003r. nr 124, poz. 1152 z późniejszymi zmianami), a także popełniono wskazane w apelacji błędy w ustaleniach faktycznych, co miało wpływ na treść wydanego orzeczenia.

Obie strony wniosły odpowiedzi na apelacje strony przeciwnej, w których domagały się ich oddalenia i zasądzenia na ich rzecz zwrotu kosztów postępowania odwoławczego, wywodząc, że zaskarżone rozstrzygnięcia są prawidłowe.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył co następuje :

Sąd pierwszej instancji prawidłowo zakwalifikował roszczenia powódki przyjmując, że mają one źródło w reżimie odpowiedzialności deliktowej za szkodę

oraz w postanowieniach umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej łączącej pozwaną z osobą ponoszącą odpowiedzialność za szkodę.

Ustalenia faktyczne składające się na podstawę faktyczną mają podstawę w informacjach zawartych w przywołanych w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia źródłach dowodowych, których ocen jakkolwiek lakoniczna jest logiczna i mieści się

w granicach swobodnej oceny dowodów.

W szczególności prawidłowe jest – kwestionowane w apelacji pozwanej ustalenie - dotyczące długiego okresu oczekiwania na refundowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia zabiegi rehabilitacyjne.

Ma ono bowiem odniesienie w informacjach zawartych w przywołanych

w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku źródłach dowodowych oraz co należy podkreślić jest zgodne z doświadczeniem życiowym i podniesiony w tej kwestii w apelacji pozwanej zarzut czyni nieuzasadnionym.

Pozwana w ramach pozostałych zarzutów dotyczących popełnionych przez Sąd Rejonowy błędów w ustaleniach faktycznych w istocie kwestionuje dokonaną przez ten Sąd ocenę prawną poczynionych ustaleń i jako takie nie mają one wpływu na powyższą ocenę

W oparciu o wyniki przeprowadzonego w postępowaniu odwoławczym postępowania dowodowego dodatkowo ustalono, że zabiegi przeprowadzone powódce

przez fizjoterapeutę A. K. oraz jej leczenie w (...) związane były z rehabilitacją i leczeniem farmakologicznym odcinka szyjnego kręgosłupa oraz barku powódki (dowód: zeznania powódki E. C.; k- 330 akt).

Z tych też względów Sąd odwoławczy z powyższą modyfikacją przyjął za własne ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji.

Dokonana przez Sąd Rejonowy ocena prawna ustalonego stanu faktycznego dotycząca odpowiedzialności pozwanej, zasadności roszczeń głównych są prawidłowe

i Sąd odwoławczy ją podziela i w całości przyjmuje za własną (orz. SN z dn. 26 04 1935r. C III 473/34, Zb U. z 1935r. poz. 496).

Odpowiedzialność pozwanej za skutki przedmiotowego wypadku powódki ma źródło w regulacji art. 415 k.c. w związku z art. 436 § 1 k.c. i postanowieniach umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej łączącej sprawcę wypadku z pozwanym zakładem ubezpieczeń oraz w regulacji art. 822 § 4 k.c., uprawniającej powódkę do dochodzenia roszczeń bezpośrednio od pozwanego zakładu ubezpieczeń.

Na zasadach ogólnych rodziła ona po stronie pozwanej z mocy regulacji

art. 444 § 1 k.c. obowiązek zapłaty powódce odszkodowania za wynikłą w jego następstwie szkodę oraz stosownie do regulacji art. 445 § 1 k.c. obowiązek zapłaty jej stosownego zadośćuczynienia za doznaną przez nią krzywdę.

Wysokość zasądzzonego przez Sąd Rejonowy zadośćuczynienia nie została zakwestionowana przez strony i rozstrzygnięcie dotyczące tego żądania są prawomocne (zarówno rozstrzygnięcia zasądzającego zadośćuczynienie jak również oddalającej

w tej części powództwo).

Trafnie natomiast apelacja powódki zrzuca, że w sposób wadliwy zasądzono odsetki za opóźnienie się pozwanej w jego zapłacie.

W przeszłości w tej kwestii dominowały w orzecznictwie dwa przeciwstawne nurty (zostały one przedstawione oraz przeprowadzono ich analizę w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 02 2011r. I CSK 243/10, LEX 84).

Pierwotny, który zdominował judykaturę po wejściu w życie Kodeksu cywilnego, przyjmuje, że zadośćuczynienie za krzywdę zobowiązany ma zapłacić, z zastrzeżeniem wyjątków - obecnie wynikających z art. 14 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. Nr 124, poz. 1152

z późn. zm.) - niezwłocznie po wezwaniu przez uprawnionego (art. 455 in fine k.c.),

w związku z czym odsetki za opóźnienie w zapłacie zadośćuczynienia powinny być zasądzone od dnia, w którym zobowiązany ma zadośćuczynienie zapłacić (np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 18 września 1970 r., II PR 257/70,

OSNC 1971, nr 6, poz. 103, z dnia 12 lipca 2002 r., V CKN 1114/00, LEX nr 56055, z dnia 18 lutego 2010 r., II CSK 434/09, LEX 602683).

W drugim nurcie, który ukształtował się w okresie panującej w Polsce w latach 90-tych ubiegłego wieku hiperinflacji, prezentuje się pogląd, że zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę jest wymagalne dopiero z dniem wyrokowania przez sąd (art. 316 k.p.c.) i zobowiązany dopiero od tego dnia pozostaje w opóźnieniu w zapłacie zasądzonego zadośćuczynienia i tym samym dopiero od tego dnia należą się od niego odsetki za opóźnienie (np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 1997 r., I CKN 361/97, LEX nr 477638, z dnia 20 marca 1998 r., II CKN 650/97, LEX nr 477665,

z dnia 4 września 1998 r., II CKN 875/97, LEX nr 477579, z dnia 9 września 1999 r.,

II CKN 477/98, LEX nr 477661).

Ostatecznie w ostatnich latach został w judykaturze zaaprobowany kolejny pogląd (stanowi on w istocie próbę syntezy zapatrywań prawnych leżących u podstaw wcześniejszych nurtów), w którego ramach podjęto próbę wyeliminowania z praktyki orzecniczej negatywnych następstw wynikających ze stosowania sposób bezwzględny w praktyce orzecniczej dwóch wcześniejszych poglądów prawnych.

Znalazł on pełne odzwierciedlenie w przywołanym powyżej wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 02 2011r. (I CSK 243/10), w którym podkreślono prawo poszkodowanego do czerpania korzyści z zadośćuczynienia i co za tym idzie przyznanie mu – co do zasady - prawa do należnych odsetek za późnienie się zobowiązanego

do zapłaty zadośćuczynienia (w terminie wynikającym z przepisu szczególnego

lub w terminie ustalonym zgodnie z art. 455 in fine k.c.) dopuszczono równocześnie możliwość ich naliczania – w zależności od okoliczności sprawy – od dnia późniejszego, w tym także od dnia wyrokowania.

Akceptując co do zasady pierwszy z przedstawionych poglądów, za którym przemawiają: jednoznaczna regulacja art. 481 § 1 k.c. w związku z art. 455 in fine k.c. oraz główne funkcje realizowane przez odsetki za opóźnienie się dłużnika w spełnieniu świadczenia w obrocie prawnym (stanowią one w istocie wynagrodzenie za korzystanie z cudzych pieniędzy oraz dyscyplinują dłużnika w wykonaniu świadczenia i tylko w ograniczonym zakresie pełnią one funkcję waloryzacyjną), należy dopuścić - w realiach konkretnej sprawy - możliwość ich naliczania od dnia późniejszego od formalnej daty wymagalności świadczenia, gdyż w części w jakim spełniają one funkcję waloryzacyjną ich zasądzenie od daty wymagalności świadczenia prowadziłoby do podwójnej waloryzacji świadczenia i w tym zakresie ich dochodzenie należy uznać za sprzeczne z ich społeczno-gospodarczym przeznaczeniem w rozumieniu art. 5 k.c.

Dlatego możliwość ich naliczania po dacie wezwania do zapłaty - w realiach niniejszej sprawy z upływem 30 dni a najpóźniej terminie 90 dni licząc od dnia złożenia przez powódkę zawiadomienia o szkodzie (art. 14 ust. 1 przywołanej powyżej ustawy z dnia 22 maja 2003 r.) - stanowi wyjątek od reguły, który co należy podkreślić, został uzależniona przez Sąd Najwyższy od występowania w sprawie szczególnych okoliczności uzasadniających tego rodzaju odstępstwo.

Odstąpienie od powyższej zasady każdorazowo wymaga zatem wykazania w toku postępowania szczególnych okoliczności przemawiających za zasądzeniem odsetek od zadośćuczynienia po dniu wymagalności wynikającym z przepisu szczególnego lub w terminie ustalonym zgodnie z art. 455 in fine k.c., a ciężar ich wykazania - stosownie do regulacji art. 6 k.c. – spoczywa na zobowiązanym do świadczenia.

W niniejszej sprawie spoczywał on pozwanej, która z tego obowiązku się nie wywiązała, wobec czego stosownie do regulacji art. 481 § 1 i 2 k.c. powódce należą się od zasądzonego zadośćuczynienia ustawowe odsetki od dnia 18 10 2013r.,

tj. od dnia w którym upłynął 30 dniowy termin liczony od dnia 18 09 2013., w którym pozwanej znana była treść pisma powódki z dnia 13 09 2013r. precyzującego wysokość żądanego zadośćuczynienia (okoliczność bezsporna pomiędzy stronami, gdyż powódka nie wskazała w piśmie procesowym z dnia 31 03 2014r. kiedy doręczyła pozwanej pismo z dnia 13 09 2013r., a pozwana nie zaprzeczyła, że w dniu 18 09 2013r. wystosowała do powódki odpowiedź na to pismo, co czyni uzasadnionym domniemanie faktyczne, że w chwili jej sporządzenia znane jej było żądanie powódki).

Czyni to apelację powódki w części uzasadnioną i w oparciu o regulację

art. 386 § 1 k.p.c. skutkowało koniecznością zmiany zaskarżonego orzeczenia i dodatkowo zasądzenia od pozwanej na rzecz powódki od prawomocnie zasądzonych zadośćuczynienia w kwocie 19.500zł odsetek ustawowych od dnia 18 09 2013r. do dnia 31 12 2015r. i ustawowych odsetek za opóźnienie od dnia 1 01 2016r. do dnia 12 10 2016r.

Sporny pomiędzy stronami zakres odpowiedzialności pozwanej za szkodę materialną powstałą w majątku powódki w następstwie przedmiotowego wypadku

wyznacza regulacja art. 361 § 1 k.c.

Za apelacją pozwanej należy uznać, iż z analizy uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że na zasądzone od pozwanej na rzecz powódki odszkodowanie

w kwocie 10.169,86zł składały się poniesione przez powódkę koszty: zabiegów rehabilitacyjnych powódki przeprowadzonych przez fizjoterapeutę A. K.

w kwocie 8.970zł oraz jej leczenia w (...) w kwocie 1.200zł.

Równocześnie z poczynionych powyżej ustaleń faktycznych wynika, że zarówno zabiegi przeprowadzone przez fizjoterapeutę A. K. jak i leczenie powódki w (...) były związane z rehabilitacją i leczeniem farmakologicznym uszkodzonego w wyniku wypadku odcinka szyjnego kręgosłupa powódki jak i samoistnych i nie związanych z wypadkiem schorzeń jej barku.

W materiale sprawy nie da się tych kosztów ściśle rozdzielić, wobec czego przyjąć należy, że w 50% są one związane z leczeniem każdym z tych schorzeń i tym samym pozwana stosownie do przywołanej powyżej regulacji zobowiązana jest skompensować je powódcie tylko w 50%, tj. w kwocie 5.084,93zł (art. 322 k.p.c.).

Nie znalazło to prawidłowego odzwierciedlenia w zaskarżonym wyroku,

co apelację pozwanej czyni w części uzasadnioną i prowadziło do zmiany zaskarżonego wyroku w punkcie 2 o tyle, że w miejsce zasądzonych w nim świadczeń zasądzono

od pozwanej na rzecz powódki wskazaną powyżej kwotę z ustawowymi odsetkami

od dnia 13 09 2013r. do dnia 31 12 2015r. i z ustawowymi odsetkami za opóźnienie

od dnia 1 01 2016r.

Zmiana tego rozstrzygnięcia doprowadziła w konsekwencji również

do zmiany zakresu w jakim każda ze stron wygrała niniejszy proces, co z kolei czyniło koniecznym zmianę zawartych w zaskarżonym wyroku rozstrzygnięć o kosztach procesu i nieuiszczonych kosztach sądowych, o których orzekano odpowiednio przy zastosowaniu regulacji art. 100 zd. 1 k.p.c. i art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 07 2005r.

o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Reasumując zaskarżony wyrok jest wadliwy i dlatego apelację powódki

i pozwanej jako w części uzasadnione uwzględniono zmieniając zaskarżony wyrok w sposób wskazany w sentencji w oparciu o regulację prawną art. 386 § 1 k.p.c.

a w pozostałym zakresie apelacje jako bezzasadne oddalono stosując regulację

art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na mocy regulacji

art. 100 zd. 1 k.p.c.

SSO Marcin Rak SSO Henryk Brzyżkiewicz SSO Leszek Dąbek